

ДО

Вх. № 83 К1
Дата 04.04.23г.

КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТ А Н О В И Щ Е

от

Цветан Лилев Цветков

по конституционно дело № 5 от 2023 г. образувано по

ИСКАНЕ на 71 народни представители от 48-то Народно събрание за установяване на противоконституционност на Решение на Народното събрание от 20.01.2023 г. за освобождаване на председателя на Сметната палата (обн. ДВ, бр. 8/2023 г.).

**УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,**

С определение на Конституционния съд от 7 март 2023 г. съм конституиран като заинтересована страна по конституционно дело № 5 от 2023 г., образувано по искане на 71 народни представители от 48-то Народно събрание за установяване на противоконституционност на Решение на Народното събрание от 20.01.2023 г. за освобождаване на председателя на Сметната палата (обн. ДВ, бр. 8/2023 г.). С посоченото определение искането е допуснато за разглеждане по същество.

В искането на вносителя се поддържа, че приетото Решение на НС е противоконституционно поради противоречие с принципа на правовата държава (чл. 4, ал. 1 от КРБ), поради съществено засягане на независимия статут на Сметната палата като конституционно уреден орган (чл. 91, ал. 1 от КРБ) и поради нарушение на императивни норми на Закона за Сметната палата, приети на основание на изрична конституционна делегация (чл. 91, ал. 2 от КРБ).

Сметната палата одитира сметките за средствата от Европейския съюз. включително управлението им от съответните органи и крайните ползватели на средствата (чл. 6, ал. 2, т. 4 от ЗСП), осъществява сътрудничество с Европейската комисия и Сметната палата на Европейския съюз (чл. 7, ал. 4 от СП, чл. 9 от ЗСП, чл. 61 от ЗСП), поради което произволното прекратяване на мандата на председателя на Сметната палата представлява злоупотреба с властнически правомощия, накърнява независимостта на институцията и застрашава участието на Република България в Европейския съюз (чл. 4, ал. 3 от КРБ).

В искането са посочени съображения за противоречие с принципа на правовата държава, противоречие със статута на Сметната палата като независим конституционен орган и неизпълнение на задължението на Република България, следващо от участието ѝ в Европейския съюз, да гарантира защита на финансовите интереси на ЕС чрез

независима върховна одитна институция при спазване на ценностите на демокрацията, равенството и правовата държава.

В качеството ми на конституирана страна и в указния от съда срок изразявам становище. Подкрепям изцяло изложените аргументи в искането на 71 народни представители от 48-то Народно събрание за установяване на противоконституционност на решението на Народното събрание от 20.01.2023 г. за освобождаването ми като председател на Сметната палата (обн. ДВ, бр. 8/2023 г.) като излагам следните факти и съображения:

На 19.01.2023 г. се проведе редовно заседание на Комисията по бюджет и финанси като първа точка от дневния ред беше – изслушване на Председателя на Сметната палата и на изпълнителния директор на НАП относно даренията за политическите партии във връзка с актуална публична информация. В рамките на заседанието очертах определените в законодателството задачи и отговорности на Сметната палата по отношение на финансирането на предизборните кампании на участниците в избори и отговорих на поставените въпроси. Членовете на Комисията по бюджет и финанси обобщиха, че Сметната палата е изпълнила законовите си правомощия, но изразиха неудовлетворение от начина на извършване на отделна проверка, но без да посочат конкретни незаконосъобразни действия/бездействия. По тази причина от членове на комисията беше предложено да се създаде специална комисия, която да разгледа всички факти и обстоятелства относно финансирането на политическите партии и да бъдат изяснени необходимите промени в законодателството за да може да се извърши пълен одит за прозрачност на финансирането на политическите партии. Предложението не беше реализирано, въпреки че получи подкрепа.

На 20.01.2023 г. председателите на четири парламентарни групи са внесли в деловодството на Народното събрание проект на Решение за освобождаването ми като Председател на Сметната палата с рег. № 48-354-02-38. Проектът не е бил предварително включен в програмата на НС за пленарните заседания през седмицата 18.01-20.01.2023 г. Проектът е бил включен на същия ден в дневния ред на заседанието след направено процедурно предложение от председателстващия заседанието на основание чл. 48, ал. 5 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание (ПОДНС).

Считам за важно да отбележа, че проектът на решение е без мотиви, поради което за мен останаха неясни причините, поради които бях освободен. В хода на пленарното заседание се изтъкнаха различни мотиви за това от представителите на парламентарните групи вносители като: изтичане на мандата ми, но за нов председател беше определен заместник-председател, също с изтекъл мандат; предсрочно освобождаване, но без посочване на правно основание за това, тъй като такова не е налице, и неудовлетворение от начина на извършване на отделна проверка от страна на Сметната палата, но без посочване на конкретни незаконосъобразни действия/бездействия от мен при изпълнение на дадените ми от закона правомощия.

Тъй като една от изтъкнатите причини за освобождаването ми беше „изтекъл срок на мандат“, необходимо е да посоча, че и към настоящия момент много ръководители на държавни органи са с изтекъл срок на мандат и Народното събрание не е провело процедура за нов избор. Някои от тях са:

- Управителят на БНБ – край на мандата 14.07.2021 г.;
- Членовете на ВСС – край на мандата 03.10.2022 г.;
- Главният инспектор на инспектората към ВСС – край на мандата 02.04.2022 г., а на инспекторите – 18.02.2020 г.;

- Ръководството на Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори – край на мандата 20.07.2020 г.

След приключване на дебатите, Народното събрание прие решение да бъде освободен като Председател на Сметната палата на основание чл. 84, т. 8 и чл. 86, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 19, ал. 2 от Закона за Сметната палата и определи заместник – председателя Горица Грънчарова - Кожарева за **нов председател на Сметната палата**.

Считам решението на Народното събрание от 20.01.2023 г. за освобождаването ми като Председател на Сметната палата (обн. ДВ, бр. 8/2023 г.) за незаконосъобразно и противоконституционно със следните аргументи:

I. Пълномощията на Председателя на Сметната палата могат да бъдат прекратени само на някои от изчерпателно изброените основания в ЗСП

Сметната палата на Република България е колективен орган като съставът ѝ е определен в чл. 12 от ЗСП - председател, двама заместник-председатели и двама членове, които се избират от Народното събрание за **срок от 7 години**.

С решение на Народното събрание за избиране на председател на Сметната палата от 26 Март 2015 г. съм избран за Председател на Сметната палата и срокът на мандата ми изтече на 27.03.2022 г., за което съм информирал Народното събрание с писмо с изх. № 01-01-6 от 02.02.2022 г.

С решение на Народното събрание от 08.09.2015 г. са избрани двамата заместник-председатели на Сметната палата и двамата членове като всички към настоящия момент също са с изтекъл мандат. Срокът на техния мандат изтече на 09.04.2022 г.

Съгласно чл. 17, ал. 1 от ЗСП Народното събрание има задължение да избере нов председател три месеца преди изтичането на срока на мандата. Избор на това основание (чл. 17, ал. 1 от ЗСП) и към настоящия момент не е направен, въпреки че от изтичането на срока на мандата ми до момента на незаконосъобразното ми освобождаване (от 27.03.2022 г. до 20.01.2023 г.) Народното събрание разполагаше с период от една година за да проведе законосъобразна публична процедура за избор на нов председател на Сметната палата.

След като от Народното събрание не е проведена процедура на основание чл. 17, ал. 1 от ЗСП за избор на нов председател на Сметната палата се налага извода, че е **налице удължаване на срока на мандата ми** с оглед непрекъсваемостта на функцията на Сметната палата като конституционно установен орган.

Считам за важно да посоча, че на практика според Закона за Сметната палата пълномощията на председателя могат да бъдат прекратени **само след избор на нов председател** като хипотезите за това са само две:

1. Първата възможност е процедурата по реда на чл. 17, ал. 1 от ЗСП, която осигурява публичност, прозрачност и гарантира независимостта на Сметната палата. При тази хипотеза пълномощията на председателя се прекратяват след изтичане срока на мандата и избор на нов председател **след проведена публична процедура**, чиито правила се приемат с решение на Народното събрание.
2. Втората възможност е извънреден способ, който се прилага по изключение, тъй като касае предсрочно прекратяване на пълномощията на председателя. Приложението на този способ би било законосъобразно само при наличие на поне една от изрично изброените предпоставки в чл. 19, ал. 1, т. 1-5 от ЗСП,

каквато в конкретния случай не е налице. При този извънреден способ отново от Народното събрание се **избира нов председател**, но от конкретно определен от чл. 19, ал. 2 от ЗСП кръг от лица (измежду заместник-председателите на Сметната палата).

В решението на Народното събрание от 20.01.2023 г. за освобождаването ми като Председател на Сметната палата се реферира към тази втора възможност, но са допуснати следните **нарушения на процедурата, които я опорочават:**

➤ **Липсва законова предпоставка за предсрочно прекратяване на пълномощията ми като Председател на Сметната палата.**

Предсрочното прекратяване на пълномощията на председателя, заместник-председателите и членовете на Сметната палата е уредено в разпоредбата на чл. 19 от ЗСП като конкретните хипотези са изчерпателно изброени (чл. 19, ал. 1, т.1-5):

1. по тяхна писмена молба;
2. при невъзможност да изпълняват задълженията си повече от 6 месеца;
3. при несъвместимост по чл. 16 от Закона за Сметната палата;
4. при влизане в сила на акт, с който е установен конфликт на интереси по Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество;

5. при смърт.

В случая обаче нито една от посочените хипотези не е налице.

В чл. 19, ал. 2 от ЗСП е въведено правилото, че при прекратяване на пълномощията на председателя, Народното събрание определя заместник-председател, който да изпълнява правомощията му. Разпоредбата на чл. 19, ал. 6 пояснява, че новоизбраният председател довършва мандата на лицето на чието място е избран. Въпреки че целта на тази норма е да бъде уредена непрекъсваемостта на функцията на Сметната палата като конституционно установен орган, приложението ѝ е свързано с наличието на поне една от изчерпателно изброените хипотези в чл. 19, ал. 1, т. 1-5, т.е. само и единствено при наличие на някоя от тях би била законосъобразно приложена разпоредбата на чл. 19, ал. 2.

Ако не е налице някое от посочените в чл. 19, ал. 1, т. 1-5 условия, то не е възникнала необходимост Народното събрание да избира нов председател измежду заместник-председателите.

Извън основанията, уредени в Закона за Сметната палата, които са гаранция за нейната независимост, Председателят на Сметната палата не може произволно да бъде предсрочно освобождаван и отстраняван под никаква форма и никакъв предлог. Това изисква принципът на правовата държава, който в еднаква степен обвързва всички правни субекти, включително Народното събрание при осъществяване на публичната власт. В този смисъл е и Тълкувателно решение № 13/2010 г. по к. д. №12/2010 г.; Решение № 17/1997 г. по к. д. № 10/1997 г.; Решение № 17/1999 г. по к. д. № 14/1999 г.; Решение № 1/2014 г. по к. д. №22/2013 г.; Решение № 9/2016 г. по к. д. № 8/2016 г. и др. Този принцип и чл. 86, ал. 2 от Конституцията изключват предсрочното прекратяване на мандата да се извършва по целесъобразност. Щом като е приет правен механизъм за предсрочно освобождаване на Председателя на Сметната палата, Народното събрание е длъжно да го спазва. Само по този начин ще бъдат съобразени изискванията за правна сигурност, правна стабилност и предвидимост като неразделна част от принципа на правовата държава, разглеждан като основа на конституционния ред и законност. Оспореното решение на Народното събрание е в противоречие с изискванията за правна сигурност и предвидимост,

залегнали в конституционните основи на правовата държава, очертани с разпоредбата на чл. 4, ал. 1 и ал. 3 от Конституцията. То създава състояние на неизвестност, правна несигурност и непредвидимост в процеса на съблюдаване принципа на върховенство на правото и оказва негативно въздействие върху дейността на Сметната палата.

➤ **Новоизбраният председател на Сметната палата не е встъпил в пълномощията си, тъй като не е положил клетва.**

С приетото от Народното събрание решение да бъде освободен като председател на Сметната палата на основание чл. 84, т. 8 и чл. 86, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 19, ал. 2 от Закона за Сметната палата е определена заместник – председателя Горица Грънчарова - Кожарева (с изтекъл мандат на 09.04.2022 г.) за нов председател на Сметната палата.

До настоящия момент от избория от Народното събрание нов председател не е положена клетва пред Народното събрание като по този начин не е изпълнено задължението на императивната разпоредба на чл. 18 от ЗСП, което означава, че новоизбраният председател не е встъпил в изпълнение на пълномощията си и предприетите от него действия не пораждаат правни последици.

Безспорно е, че според Закона за Сметната палата пълномощията на председателя могат да бъдат прекратени **само след избор на нов председател** в една от посочените по-горе хипотези на чл. 17, ал. 1 или чл. 19 от ЗСП.

Считам за необходимо да направя уточнение, че при процедурата по чл. 19, ал. 2 от ЗСП **не е налице хипотеза на заместване**, тъй като задължителен елемент от фактическия състав на заместването е наличието на отсъстващ титуляр, какъвто в конкретния случай няма. Титулярът е освободен с решение на Народното събрание, а новият титуляр (новият председател) е избраният от Народното събрание заместник-председател, който не може да замества себе си.

Дори и да се приеме, че в конкретния случай новият председател временно изпълнява длъжността председател на Сметната палата следва да се има предвид, че **за да възникне статусът на Председател на Сметната палата (без значение по какъв ред е избран)** е необходимо по силата на Конституцията и Закона за Сметната палата наличие на два взаимосвързани юридически факта - **валиден избор и полагане на клетва**. Това се отнася и за председател, който временно изпълнява длъжността Председател на Сметната палата, защото той има същия статус и е носител на същия обем от правомощия като председател избран по реда на чл. 17, ал. 1 от ЗСП. Единствената разлика е в срока на мандата – при избор по чл. 17 от ЗСП срокът е 7 години, а при избор по чл. 19 от ЗСП – срокът е неопределен. Поради това и в двете хипотези новоизбраният председател встъпва в изпълнение на пълномощията си само след полагане на клетва.

Основен правопораждащ юридически факт е изборът, но пълномощията на Председател на Сметната палата възникват само при наличие на всички елементи от фактическия състав. Изборът, **за да породии съответните правни последици**, трябва да бъде последван от допълнителния юридически факт, какъвто е клетвата.

Нормата на чл. 18 от ЗСП е задължаваща. Тя е и императивна, не предоставя възможност за друго поведение, освен длъжното - полагането на клетва. Като се има предвид обаче текстът на клетвата, става ясно, че задължението за полагане на клетва не се свежда само до това определено действие, а означава поемане и на други задължения, т.е. изискването е да се извърши действие, с което се поемат задължения. Това е своеобразен акт за поемане на задължения - председателят на Сметната палата да спазва Конституцията и законите, да работи за осъществяването на поверените на

Сметната палата функции и да се ръководи от принципите за независимост, обективност и добросъвестност. Полагането на клетвата по чл. 18 от ЗСП обуславя встъпването на Председателя на Сметната палата в изпълнение на пълномощията му. Поради това в своята практика (Решение № 1/1992 г. по к. д. № 18/1991 г.) Конституционният съд постановява, че клетвата има и правно значение.

Чл. 18 от ЗСП създава задължение да се положи клетва, т.е. новоизбраният председател на Сметната палата да декларира пред Народното събрание своята воля да спазва Конституцията и законите. Нормата не допуска отклоняване от изрично предписаното правно действие. Това задължение председателят трябва да изпълни при встъпване в изпълнение на пълномощията си. **Неполагането на клетва означава невстъпване в изпълнение на пълномощията**, защото не се изпълнява едно изрично предвидено задължение.

Предвид изложеното считам, че провеждането на процедурата на чл. 19, ал. 2 без да са налице законовите предпоставки, прави решението на Народното събрание незаконосъобразно и оттам противоконституционно, тъй като е несъвместимо с принципа на правовата държава по смисъла на чл. 4, ал. 1 от Конституцията. Решенията на Народното събрание освен с Конституцията трябва да бъдат съобразени и с действащите закони, с които парламентът също е обвързан, съгласно изискването на чл. 4, ал. 1 от Конституцията (в този смисъл Решение № 17 от 1997 г. по к. д. № 10/1997, Решение № 10 от 2009 г. по к. д. № 12/2009, Решение № 1 от 2014 г. по к. д. № 22/2013 и Решение № 9 от 2016 г. по к. д. № 8/2016). Неизпълнение на задължението на Народното събрание да спазва законите по своята същност представлява нарушение на принципа на върховенство на правото.

Въпреки, че не е предмет на настоящото конституционно дело, но с оглед изграждане на цялостна представа за действията на Народното събрание при освобождаването ми от длъжността Председател на Сметната палата, считам за важно да бъде отчетен и факта, че новоизбраният председател не е встъпил в изпълнение на пълномощията си, тъй като не е положил клетва и предприетите от него действия не пораждаат правни последици.

II. Решението на Народното събрание е противоконституционно, тъй като засяга независимия статут на Сметната палата като конституционно уреден орган (чл. 91, ал. 1 от КРБ)

Решението на НС от 20.01.2023 г. за освобождаването ми като председател на Сметната палата (обн. ДВ, бр. 8/2023 г.) е противоконституционно поради съществено засягане на независимия статут на Сметната палата като конституционно уреден орган (чл. 91, ал. 1 от КРБ).

Сметната палата е конституционно установен орган. Съгласно чл. 91 от Конституцията Народното събрание избира Сметна палата, която осъществява контрол за изпълнението на бюджета, а организацията, правомощията и редът за дейност на Сметната палата се уреждат със закон.

Освобождаването ми от длъжността Председател на Сметната палата с незаконосъобразното и противоконституционно решение на Народното събрание по своята същност представлява **прекратяване на мандата ми в нарушение на Закона за Сметната палата**, което сериозно накърнява независимостта на Върховната одитна институция на Република България, тъй като независимостта на Сметната палата е неразривно свързана с независимостта на всички от състава ѝ.

В своята практика (Решение № 4 от 2008 г. по к. д. № 4/2008г.) Конституционният съд постановява, че предпоставка за изграждането и функционирането на конституционно установени държавни органи е осигуряването на подходящи условия за осъществяване на тяхната дейност. При евентуалната промяна на тези условия трябва да се държи сметка за самостоятелността, представителността и значимостта на тези институции. Това следва от конституционното положение на съответните органи и е изискване, което може да се обоснове с определените в Конституцията място и компетентност на всеки от тях. Когато с решение на Народното събрание, издадено в противоречие на закона, се засягат предпоставките за функциониране на конституционно установен орган и по този начин се създават трудности за дейността му, актът на Народното събрание влиза в противоречие с чл. 4 от Конституцията.

Конституционноправният статус на Сметната палата, не може да бъде накърняван не само чрез вмесване и подчинение, но и чрез засягане на престижа по начин, който създава реален риск за изпълнението на функциите ѝ. Конституционно недопустимо е състояние, при което Сметната палата може да се окаже лишена от възможност да функционира поради незаконосъобразно решение на Народното събрание, което засяга нейния състав за неопределен период от време. Това решение създава условия за пренебрегване на конституционноправният престиж на Сметната палата като Върховната одитна институция на Република България и води до неговото накърняване.

Необходимо е да се отчете, че след освобождаването ми Народното събрание не е попълнило състава на Сметната палата. Така съставът на Сметната палата от 5-членен остана 4-членен, а за приемането на одитен доклад с решение на Сметната палата са необходими минимум 4 гласа, т.е. отсъствието по обективни причини дори на едно лице от състава на Сметната палата ще направи невъзможно функционирането на институцията. Непосредствена последица от това са възможни затруднения и дори евентуалната практическа невъзможност за функционирането ѝ в случай на обективна невъзможност на лице от останалия състав на Сметната палата да изпълнява задълженията си. Такава обективна невъзможност би била налице в случаите, когато лице от състава на Сметната палата си направи отвод на основание чл. 20, ал. 2 от Правилника за устройство и организация на дейността на Сметната палата като в практиката на Сметната палата са налице известен брой такива случаи.

Недопустимо е конституционният статус на Сметната палата и независимостта ѝ да бъдат накърнявани и нейната дейност да бъде затруднявана чрез произволно и незаконосъобразно намаляване на нейния състав. Народното събрание не може да решава въпроси, свързани с освобождаването на Председателя на Сметната палата и предсрочното прекратяване на мандата му в нарушение на основни конституционни принципи.

III. Решението на Народното събрание противоречи и на Международните стандарти на Върховните одитни институции и застрашава участието на Република България в Европейския съюз

Решение на НС от 20.01.2023 г. за освобождаването ми като председател на Сметната палата (обн. ДВ, бр. 8/2023 г.) противоречи на Конституцията на Република България, Закона за Сметната палата и на Международните стандарти на Върховните одитни институции (МСВОИ) и нарушава основни принципи от МСВОИ ИНТОСАЙ П-1 Декларацията от Лима и МСВОИ ИНТОСАЙ П-10 Декларацията от Мексико.

Сметната палата е Върховната одитна институция (ВОИ) на Република България, която контролира надеждността и достоверността на финансовите отчети на бюджетните организации, законосъобразното, ефективно, ефикасно и икономично управление на публичните средства и дейности, за което предоставя на Народното събрание надеждна информация.

Основната цел на ВОИ е да удостовери, че контролът върху публичните разходи действа ефективно, да идентифицира области на неикономично използване на ресурси, да ограничи измамите и корупцията, а също и да дава препоръки, изпълнението на които би довело до по-ефективна и прозрачна работа на публичните организации. Мисията на ВОИ е чрез своята одитна дейност да дава увереност на гражданите, че изпълнителната власт използва техните данъци и управлява публичните активи по разумен начин. **Независимостта на ВОИ е предпоставка за доверието на обществото в нея, в държавата, в демокрацията, във върховенството на закона.**

Международната организация на Върховните одитни институции ИНТОСАЙ е определила независимостта на ВОИ като основополагащ принцип и основна предпоставка за ефективността на външния одит в публичния сектор. Това изискване е включено в издаваните от организацията Международни стандарти на Върховните одитни институции (МСВОИ). Чл. 1, ал. 2 от Закона за Сметната палата задължава **Сметната палата, като държавният орган за външен одит в публичния сектор да прилага МСВОИ.**

Темата за осигуряването на независимост на Върховните одитни институции придобива все по-голяма важност. През 2011 г. Общото събрание на ООН прие резолюция № А/66/209, която насърчава ефективността, отчетността, ефикасността и прозрачността на публичната администрация чрез укрепване на ВОИ. Резолюцията посочва, че ВОИ могат да изпълнят целите и задачите си обективно и ефективно само ако са независими от одитираните обекти и са защитени от външно влияние. Резолюцията на Общото събрание на ООН № А/69/228, приета през декември 2014 г., е продължение на усилията на международната общност в подкрепа на утвърждаването на независимостта на ВОИ, като ООН насърчава държавите-членки да обърнат значително внимание на независимостта и изграждането на капацитета на върховните одитни институции. Резолюциите на общото събрание на ООН в подкрепа на независимостта на ВОИ са резултат от разбирането, че независимият външен одит в публичния сектор е едно от условията за постигане не само на националните цели на страните-членки, но и на Глобалните цели за устойчиво развитие на ООН до 2030 г.

Всяка ВОИ има основна роля да насърчава отчетността на правителствата и ефективността на техните действия при разходването на публичните ресурси в интерес на гражданите. За да се гарантира, че ВОИ са способни да допринесат в този процес е задължително те да бъдат независими в своите действия, което е всеобхватна цел на всички ВОИ. Тази независимост се постига като се следват принципите, залегнали в Декларацията от Мексико за независимостта на ВОИ:

1. Наличие на подходяща и ефективна конституционна и правна рамка и de facto разпоредби за прилагане на тази рамка;
2. Независимост на ръководителите на ВОИ и членовете (на институции с колегиална структура), включително гарантиране със закон на срока на мандата и имунитета при нормално изпълнение на техните задължения;
3. Достатъчно широк мандат и пълна свобода на действие при изпълнение на функциите на ВОИ;
4. Неограничен достъп до информация;
5. Право и задължение на ВОИ да докладват за резултатите от своята дейност;

6. Свобода на ВОИ да вземат решение относно съдържанието и подходящия момент за одитните доклади, както и за тяхното публикуване и разпространение;
7. Наличие на ефективен механизъм за проследяване на препоръките на ВОИ;
8. Финансова и управленска/административна самостоятелност и наличие на подходящи човешки, материални и финансови ресурси.

Единият от принципите (Принцип 2) подчертава, че независимостта на ВОИ следва да бъде уредена чрез ясни законови норми, които установяват принципни правила при избор и освобождаване на ръководителя на ВОИ. По този начин ръководителя на ВОИ работи с ясно определен мандат и сигурност, че може да изпълнява обективно задълженията си, без да е заплашен от външно влияние и субективна намеса в дейността на институцията. Ако ръководителят е застрашен от освобождаване извън законово регламентирания процес, това може да наруши обективността на неговите действия и решения в интерес на гражданите. Именно затова е важно да съществува ясен мандат и законови правила за избор и освобождаване на ръководителя на ВОИ, каквито съществуват и в националната ни правна рамка в Закона за Сметната палата. Чрез Закона за Сметната палата законодателят ясно е заявил позицията си, че ръководството на Сметната палата ще бъде защитено от своеволни и субективни решения за освобождаване и назначаване на ръководителя на институцията, което позволява постигане целите на ВОИ на България.

Освобождаването ми като Председател на СП с оспореното решение противоречи на целта за поддържане на независимостта на Сметната палата и би могло да има **смразяващ ефект върху одиторите при изпълнение на служебните им задължения**. Този акт е **реална заплаха** към ръководството на институцията в настоящия момент поради възможността да бъдат предприети подобни мерки спрямо тях, ако евентуално не бъдат изпълнени очакванията на определени страни, отговорни за разходването на публичните ресурси.

Това незаконосъобразно и противоконституционно решение на Народното събрание поставя под съмнение цялата дейност на одитната институция да изпълнява отговорно функциите си без заплахи от неочаквани последици и намеса в нейната работа. Това индиректно засяга възможността на ВОИ свободно да решава какво и кога да одитира, както и обективно да представя констатациите и заключенията си в одитните доклади и да взема свободно решения за тяхното разпространение, което е смисъла на друг основен принцип (Принцип 6) от Декларацията от Мексико за независимостта на ВОИ.

Посегателството върху независимостта на Сметната палата като Върховна одитна институция е нарушение и на ал. 3 на чл. 4 от Конституцията, в която е прогласено задължението на България да участва в изграждането и развитието на Европейския съюз и да се придържа към гаранциите за независимост на националната върховна одитна институция. С приетото решение за освобождаването ми като Председател на Сметната палата българската държава се отклонява от своите задължения, произтичащи от правно обвързващите я актове на Европейския съюз.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Оспореното Решение на Народното събрание за освобождаването ми като Председател на Сметната палата, прието от 48-ото Народно събрание на 20 януари 2023 г. и обнародвано в ДВ бр. 8/2023 г. е в противоречие с чл. 4, ал. 1 от КРБ, чл. 91 от КРБ, чл. 2 от ДЕС във връзка с чл. 4, пар. 3 от ДЕС и чл. 4, ал. 3 от КРБ.

Нарушаването на Закона за Сметната палата при постановяване на решението и липсата на мотиви и доказателства, които да го обосноват го правят конституционно нетърпимо и постановено в грубо противоречие с принципа на правовата държава. Оспореното решение накърнява статута на Сметната палата като независим конституционен орган и води до неизпълнение на задължението на Република България, следващо от участието ѝ в Европейския съюз, да гарантира независимостта на националната върховна одитна институция при спазване на ценностите на демокрацията, равенството и правовата държава.

ПРИЛОЖЕНИЯ:

1. Стенограма от проведено редовно заседание на 19.01.2023 г. на Комисията по бюджет и финанси;
2. Писмо с изх. № 01-01-6 от 02.02.2022 г. от Председателя на Сметната палата.

С уважение,

~~Цветан Цветков~~